

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ КЛЮЧОВОГО СЛОВНИКА ACADEMIC ENGLISH У КОНТЕКСТІ ТЕХНІЧНОГО ДИСКУРСУ

METHODOLOGY OF STUDYING KEY VOCABULARY IN ACADEMIC ENGLISH WITHIN THE CONTEXT OF TECHNICAL DISCOURSE

Каленченко О.О.,

orcid.org/0009-0000-7961-1020

кандидат філологічних наук,

*асистент кафедри іноземних мов математичних факультетів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

У пропонованій статті аналізується методика роботи з лексичною складовою академічного дискурсу у контексті технічної сфери, зокрема галузі цифрових технологій. Методику формування надійного лексичного інструментарію мовця взято за основу вирішення проблем покращення мовної компетенції за напрямом Academic English, а також подолання психологічного бар'єру опанування іноземної мови. У дослідженні засобами структурного аналізу та описового методу проводиться категоризація смислових та функціональних компонентів лексичного інструментарію академічного дискурсу, надається вичерпний практичний ілюстративний матеріал.

Можливості іменника з його необхідним для технічної сфери потенціалом номінації та інтерпретації проаналізовано у зв'язку з функціональними можливостями заміщення дієслівних та прикметникових компонентів тексту, виокремлено властивості іменника щодо акцентування, фокусування та формалізації академічного письма та мовлення. У контексті інтерпретації технічних можливостей, що включають означення рис, характеристик і якостей пристроїв і технологій цифрового світу, продемонстровано можливості прикметника як супровідного компонента іменника у словосполученнях, а також як самостійного компонента повідомлення. Акцентовано на можливостях висловлення оцінок, суджень, висновків при позиціонуванні прикметника у абсолютному кінці речення. У дослідженні приділено увагу значенню прислівника як важливого компонента лексичного інструментарію академічного дискурсу. Означення прислівником манери виконуваної дії та ступеня її впливу на предмет повідомлення, а також можливості акцентування на додаткових аспектах продемонстровано на матеріалі повідомлень зі сфери цифрових технологій.

Проаналізовані у статті компоненти лексичного інструментарію Academic English можуть суттєво сприяти формуванню профільного технічного вокабуляру мовця та подолання психологічного бар'єру, пов'язаного із вивченням та застосуванням іноземної мови. Аналіз смислового та функціонального потенціалу іменникових, прикметникових та прислівникових компонентів спрямований на покращення лінгвокомпетенції у царині академічного письма та мовлення.

Ключові слова: лексика, дискурс, Academic English, формалізований стиль, фокусування, іменник, прикметник, прислівник.

This article presents a methodology for working with the key vocabulary of Academic English. The research is situated within the context of technical discourse, specifically the area of digital technologies. Focusing on the widely discussed issue of psychological barriers to speaking a foreign language, this article proposes methods for developing a vocabulary platform to support the study of Academic English. Structural analysis and descriptive methods are used to categorize the main semantic and functional components of academic vocabulary. The article provides extensive practical materials to illustrate the results.

This study explores nomination, interpretation, and the mechanism of substitution, all of which are closely related to the key properties of nouns. Nouns can replace verbal and adjectival constructions, which adds formality and precision to academic texts. The use of nouns enhances the ability to focus on the main subject of a sentence. In noun-adjective combinations, adjectives can precisely describe the features and characteristics of digital technologies and devices. Adjectives play an indispensable role in achieving this purpose. An adjective is analyzed as an independent component that conveys opinions, judgments, and consequences, often appearing at the end of the sentence. The use of an adverb is also a focus of this research, as they are considered one of the most fundamental components of academic discourse. The ability of adverbs to define the manner of an action and indicate its extent and intensity is analyzed within the specific context of digital technologies. Detailed material from the technical context is used to illustrate the functions of adverbs in academic texts.

The main elements of academic vocabulary analyzed in the article can be helpful for learners studying Academic English. The methodological principles for working with lexical components presented in this research will help learners build a reliable vocabulary platform and overcome the psychological barrier to using Academic English in writing and speaking.

Key words: vocabulary, discourse, Academic English, formal style, focusing, noun, adjective, adverb.

Постановка проблеми. Використання ключового вокабуляру Academic English у різних сферах наукової та технічної діяльності передбачає знання як загальних принципів смислового та функціонального потенціалу академіч-

ної лексики, так і опанування особливостей її використання у тій чи іншій галузі. Оскільки напрям офіційної комунікації технічної сфери має свої характерні риси, існує потреба уточнення, та аналізу принципів академічного

письма та мовлення відносно даної сфери його застосування.

Регламентоване використання академічного стилю письма і мовлення за його основоположними рисами актуальне для більшості сфер освітньої, наукової та громадської діяльності. До основних принципів академічного стилю належать чіткість, об'єктивність, логічність, лаконізм, аргументованість, загальноприйнята стандартизованість та ін. Цих принципів неухильно дотримуються автори при написанні академічних текстів. Однак впливи царини дослідження можуть доповнювати та урізноманітнювати палітру засобів, що застосовуються у профільному академічному дискурсі.

Викладачі-практики та автори методик вивчення Academic English також виділяють ряд викликів, що постають перед мовцем, який хоче опанувати техніку академічного письма та мовлення. Аналізуючи найпоширеніші проблем, які стають на заваді успішного засвоєння Academic English, спеціалісти наголошують не стільки на вивченні граматики та спеціалізованих підходів застосування граматичних конструкцій, скільки на проблемі опанування лексики і ключового словникового запасу, необхідних для вирішення широкого спектру комунікативних проблем академічного дискурсу. Беручи до уваги той факт, що вивчення Academic English передбачає певний рівень базової мовної підготовки, проблема застосування граматичних конструкцій дещо поступається своєю актуальністю труднощам формування і правильного використання ключового вокабуляру мовця. Тому проблема ефективного опанування лексичного інструментарію для академічного дискурсу набуває першорядного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні існує ряд ефективних методичних і практичних джерел вивчення Academic English, зокрема книги McCarthy M. "Academic Vocabulary in Use", Hewings M., Thaine C., McCarthy M. "Cambridge Academic English", Armer T., Day J. "Cambridge English for Scientists" та інші джерела, які надають широкі можливості для розуміння найважливіших принципів академічного письма та мовлення. Вивчення і вдосконалення академічного напрямку іноземної мови неможливе без подолання викликів та вирішення ряду практичних проблем, які виникають у середовищі навчального академічного дискурсу. Досвід викладачів та дослідників Academic English показує, що зусилля не в останню чергу мають бути скеровані на подолання інерційної звички студен-

тів застосовувати «той самий підхід до написання тексту, який властивий рідній мові», автоматично екстраполюючи його на площину створюваного англомовного тексту [7]. Не менш важливим є формування навичок відповідно до стандартних академічних вимог, які включають використання «актуального письмового стилю, форматування статті, стилю цитування та застосування нішевої, вузько-спеціалізованої лексики» [7].

Найл Каррі наголошує на важливості спорідненості мовця із академічним середовищем, яке буде здійснювати позитивний вплив, мотивуючи до опанування глибших пластів академічної лексики [4]. Тобто утверджуючись у межах своєї академічної спільноти як науковець або технічний спеціаліст, мовець, буде зацікавлений опанувати ту кількість навичок академічного письма і мовлення, що дозволить йому представляти результати власних досліджень і здобутків на міжнародному рівні. Акцентуючи на проблематичності роботи з академічною лексикою у навчальному процесі, дослідник окремо виділяє іменники, а також труднощі з «помилковим доббором іменників» [4]. Не слід залишати осторонь психологічні фактори, що проявляються як позитивно, так і негативно у процесі вивчення іноземної мови. Дослідники широко висвітлюють характерний для мовця емоційний стан побоювання говорити іноземною мовою, через сором або зніяковіння від можливих помилок, які будуть критично сприйняті у англомовному оточенні, зокрема носіями мови.

Цікавим є нещодавнє спостереження Кірсті Вульф ситуації, коли мовці зазнають внутрішнього впливу двох протидіючих факторів – бажання досконалої мовної компетентності та страху допускати помилки: «Перфекціонізм може мотивувати нас вивчати іноземну мову. Однак, він також може стримувати, особливо коли він не дозволяє нам реалізовувати нові ідеї або висловлювати те, що ми дійсно хотіли б висловити, хоч і недосконало» [9]. Вчені виділяють ксенофобію як «почуття незручності, стурбованості, знервованості і побоювання, які відчуває мовець, вивчаючи або говорячи іншою, іноземною мовою» [5]. Отже, за висновками дослідників серед факторів, які перешкоджають успіху мовної компетенції слід виділяти психологічні, що формують внутрішній бар'єр для мовця та власне академічні, пов'язані з труднощами засвоєння та нестачею мовних засобів, перш за все лексичних. Звідси випливає необхідність вдосконалення методики вивчення Academic English, яка б не лише забезпечила мовця базовим лексичним

ресурсом, а й сприяла глибшому розумінню якостей і природи академічного письма та мовлення. Це слугуватиме опорою у процесі подолання психологічного бар'єру.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз смислових принципів та особливостей функціонування головних лексичних компонентів Academic English на матеріалі технічного дискурсу, зокрема сфери цифрових технологій. Для реалізації мети необхідно вирішити такі завдання: 1) виокремити і проаналізувати принципи технічного академічного дискурсу; 2) дослідити особливості використання іменників з їх можливостями заміщення дієслівних та прикметникових компонентів; 3) проаналізувати використання прикметників та прислівників, з'ясувати їхнє практичне значення для технічного академічного письма та мовлення.

Виклад основного матеріалу. Розумінню принципів технічного академічного дискурсу сприятиме аналіз особливостей його лексичних компонентів, за якими він набуває власних ідентифікаційних рис. Для технічного академічного дискурсу, у якому важливу роль відіграють процеси номінації та інтерпретації технічних якостей, властивостей і характеристик, використання іменників та іменникових структур має особливе значення. На відміну від інших напрямів академічного дискурсу, зокрема гуманітарних, де актуальним є безпосередність вираження дії, наміру та емоційного стану, технічний академічний дискурс передбачає більшу опосередкованість вираження, логічну об'єктивацію, предметність опису та аналізу. Також для технічного академічного дискурсу особливо характерними є засоби номінації та інтерпретації для опису винаходів, технологій та деталей пристроїв.

Підхід дистанціювання застосовується задля чіткого увиразнення та акцентування на предметі висловлювання, наприклад: "The model provides an explanation for the differences between the two sets of data." [1, с. 14]. Помітно, що у даному зразку повідомлення застосовано віддієслівний іменник "an explanation", за допомогою якого автор дистанціюється від прямого вираження дії, більш характерного для гуманітарного або розмовного контексту: The model explains the differences between the two sets of data. Як бачимо, усуваючи безпосередність вираження дії, автор, таким чином, опредметнює її за допомогою іменника. Це дозволяє посилити фокусування уваги читачів, порівняймо: The model explains / The model provides an explanation. Акцентуючи на головному предметі повідомлення, автор також може застосовувати віддієслівний іменник у

поєднанні зі сполучником, що уможливлює опцію посилення на попередній контекст із якого впливає наступне твердження, наприклад: "We found that engagement with the robot's hybrid and dynamic materiality over time reconfigured boundary relations among the three occupational groups with important and contradictory consequences for the pharmacy workers' skills, jurisdictions, status, and visibility." [3]. Як бачимо, іменник "that engagement" застосовується автором як елемент-зв'язка цього та попереднього контекстів, що планомірно доповнюють один одного. До ряду характерних для технічного академічного письма іменників можна віднести не лише віддієслівні (this improvement, in the current implementation, that innovation), а й прості іменники (this change, some of this increase, these growth areas etc.), що також виконують структурну функцію логічного зіставлення частин технічного академічного тексту.

Для всіх напрямів академічного дискурсу характерними є формалізованість та офіційність стилю. Автори можуть застосовувати різні засоби для цієї мети, зокрема комбінування двох віддієслівних іменників, наприклад: *This survey allowed information to be collected about the expectations of digital magazines* [6]. У цьому повідомленні автор, використовуючи іменники, досягає вичерпного лаконізму, влучно позиціонує основні компоненти повідомлення і, замість спрощеного розмовного еквіваленту *This survey informs us about the expectations*, застосовує академічний варіант *This survey allowed information about the expectations*. Прикладами такого типу поєднання можуть бути комбінації іменників: the decision about removal, the refusal of assistance, the acceptance of technological advancements, etc. З наведених прикладів стає зрозумілою роль віддієслівного іменника, який виконує функцію домінуючого компонента у академічному типі повідомлення.

В академічному дискурсі ефективним є використання іменникових лексичних моделей за принципом інакомовлення, що дозволяє автору посилити ступінь об'єктивації, а отже акцентувати на деталях і смислових нюансах: "The publishing industry went through more structural changes in the past ten years than in the whole second half of XX century." [8]. Як бачимо, застосований автором прийом інакомовлення (*went through more structural changes* замість *has changed a lot*) відповідає академічному принципу опосередкованого вираження дії, що досягається за рахунок використання іменника *changes*, який опредметнює основну дію та фонового дієслівного звороту *went through*, який дозволяє сфокусуватися

на головному компоненті повідомлення „*The publishing industry*“. Такі звороти посилюють можливість акцентування на головному предметі повідомлення, наприклад: „*However, some leading educational psychologists believe that parents should rely on their own judgment in such matters.*“ [2, с. 17]. У цьому фрагменті автор замість прямого вираження дії, що було б характерним більше для розмовного стилю (parents should judge such matters) застосовує інакомовний зворот, доповнений віддієслівним іменником (parents should rely on their own judgment). Для мовця, що вивчає Academic English така модель звороту може стане ефективною у найрізноманітніших академічних контекстах, наприклад: *Financial incentives are a common form of motivation used by employers to encourage young specialists to develop their competencies.* Інакомовний зворот *a common form of motivation* є академічним відповідником виразу *it motivates*.

Іменники у академічному дискурсі не лише заміщують частини повідомлення, у яких автор вдається до безпосереднього вираження дії, а й фрагменти прямого вираження якостей і властивостей предметів. Цей підхід властивий технічному академічному дискурсу, оскільки автори мають справу із точним і формалізованим описом деталей та характеристик пристроїв. Тому заміщення прикметників, безпосередніх виразників якості, є ще одним засобом, що відіграє особливу роль для технічного академічного письма і мовлення. Для опанування цього прийому мовець має актуалізувати принципи словотвору з використанням префіксальних та суфіксальних морфем: simple – simplicity, functional – functionality, anxious – anxiety, impossible – impossibility. Наприклад: *The simplicity and functionality of the device contributed to its widespread popularity among general consumers. The lack of high-speed Internet access hinders the region's social and economic development, particularly in areas such as education, communication, and public services.* Неважко помітити як іменники, що мають прикметникові основи у наведених прикладах формалізують безпосередність вираження якості, надають тексту академічного тону. У другому зразку ця мета досягається без префіксально-суфіксальних видозмін, за допомогою простого іменника *the lack of*, який також має академічне звучання і виконує такі ж функції, формалізуючи прикметникову семантику виразу *low speed Internet*. Прикладами подібних іменників можуть бути: *shortage, decline, rise, loss etc.*

Властивості іменників у академічному дискурсі сприяють кращій організації аналітичного

ходу думки. За допомогою способу об'єктивації автор може фокусуватися на предметі повідомлення з метою аналізу причин та наслідків. Порівняймо два приклади із розмовного та академічного контексту: *He was very anxious and failed the exam. His intense anxiety led to an unexpected failure.* У першому реченні застосована описова модель інтерпретації із застосуванням форм безпосереднього вираження якісних і процесуальних деталей. Друге речення містить академічну модель, яка дозволяє об'єктивно фокусуватися на якості суб'єкта, розглядаючи її як причину (*His intense anxiety*). Також помітним є опосередковане вираження процесуального наслідку, який у другому реченні інтерпретований вже не дієсловом, а іменником (*an unexpected failure*), що дозволяє автору досягати не тільки характерного для академічного тексту звучання, а й сприятливої для аналітичного судження моделі.

Спосіб заміщення багатокomпонентних зворотів, зокрема підрядних речень, іменниками доповнює інструментарій засобів академічного дискурсу, розширює можливості трансформації фрагментів розмовного стилю із заміною їх академічними відповідниками у текстах технічної тематики. Наприклад: *Software engineers responsible for creating anti-virus platforms are often subject to substantial job demands due to the complexity of the task.* У цьому зразку зворот, що містить іменникові компоненти є академічним еквівалентом підрядного речення, що може бути застосоване у розмовному стилі: *Software engineers who develop anti-virus equipment need to know how to resolve complex tasks in their job, which helps them design effective and reliable solutions.* Іменниковий академічний зворот *subject to substantial job demands* замінює підрядне речення *need to know how to resolve complex tasks in their job*, що дозволяє формалізувати даний фрагмент тексту за принципами академічного дискурсу.

Іменники у академічному тексті можуть вживатися не лише як окремі слова, а й виступати складниками словосполучень, поєднуючись із прикметниками. Роль прикметників у цих комбінаціях зводиться переважно до увиразнення рис, якостей і властивостей предмета чи явища, на які ставиться основний акцент, наприклад: *tremendous advances, significant improvements, substantial developments, the fast-paced world, notable progress, etc.* Такі словосполучення є характерними для тих зрізів академічного технічного дискурсу, у яких мовиться про розвиток технологій, популяризацію трендів, для опису та аналізу при-

строїв та винаходів. Наприклад: *Compliance with technical requirements is vital in the fast-paced digital world. Despite significant improvements in computer security and legislation, hacking poses a serious threat to modern society.* Практичне застосування типових для технічного академічного дискурсу ключових іменників з прикметниками надає мовцю широкі можливості для означення тих якостей і характеристик, які необхідні для конкретного контексту використання. При цьому слід виділити можливості гнучкої смислової градації таких словосполучень, як висхідної так і спадної: *The increasing demand for advanced touchscreen devices has led to limited development in the button phone industry.* Вміння мовця застосовувати точні прикметники сприятиме не лише увиразненню аспектів ключових іменників, а й значно посилить смислову повноту обговорюваної проблематики, сприяє кращій інтерпретації основної теми та супровідних деталей контексту повідомлення.

Прикметники, які використовуються у словосполученнях з іменниками можуть бути розділені на декілька категорій. Усі вони важливі для академічного письма та мовлення, оскільки по-своєму сприяють формалізованості викладу матеріалу та забезпечують чіткість означення рис і характеристик предмета. Кожна категорія прикметників має свою функцію і принципи використання. До першої категорії прикметників належать прикметники, сформовані за допомогою суфіксів та префіксів на іменникових основах. Ці прикметники надають можливості для означення відношень предмету до конкретної сфери, походження, роду діяльності, наприклад: *scientific research, managerial position, secretarial stuff, substantial losses, competent specialist.* До категорії віддієслівних прикметників, сформованих суфіксально-префіксальним способом на дієслівних основах, відносяться такі прикметники як *applicable principles, unpredictable results, preparatory work, provocative question, contradictory statement, etc.* Прикметники цієї категорії розкривають свої можливості у ситуації точного означення способу, виду або вектору дії, що визначає якість і загалом іпостась предмета, про який мовиться. До третьої категорії прикметників належать герундіальні лексеми, які можуть ефективно використовуватися для означення якостей і характеристик з аспектами процесуальності, потенційного розвитку, динаміки, градації, наприклад: *increasing demand, rising prices, challenging conditions, well-functioning computer system etc.* Часто такі поєднання є стійкими і можуть використовуватися

у академічних текстах як усталені звороти. Через це для мовця актуальним є вивчення певної кількості готових комбінацій задля формування опорної платформи персонального академічного вокабуляру.

Окрім словосполучень прикметники широко вживаються у академічних текстах самотійно. Роль прикметників у цій позиції зводиться до опції формалізованого судження, оцінки і навіть вердикту, скерованого на предмет обговорення, наприклад: *Outdated Cybersecurity software is ineffective in protecting systems against hacking attempts and is consequently unreliable.* Прикметники *ineffective* та *unreliable* у даному фрагменті академічного тексту реалізують функцію вердикту, висловленого технічними експертами. Цій функції прикметника сприяє його позиція у абсолютному кінці речення. Вживання прикметника в інших частинах речення більше актуалізує аспекти оціночного судження, формалізованого за своїм академічним звучанням. Наприклад: *The technical guide was well-informed about the modern devices showcased on the show floor.*

Прислівник також відіграє істотну роль в академічних текстах та мовленні. Його функція полягає у суттєвому уточненні таких аспектів як манера дії, ступінь її впливу, прислівник доповнює характеристику обставин та умов, виражених прикметниками: *Complete anonymity on the Internet is entirely impossible for individuals due to the pervasive collection of users' data by surveillance software. Wearable devices are highly popular among individuals who frequently undertake business travel.* Як бачимо, у наведених прикладах прислівник застосований у типовій для академічного тексту позиції поруч з прикметником (*entirely impossible, highly popular*) для підкреслення ступеню виявленої якості. Окрім такого способу використання прислівник може застосовуватись як самотійний компонент речень, актуалізуючи функцію акцентування. Наприклад: *The city's Internet service provider was situated strategically in close proximity to the telecommunications tower. Digital technologies have revolutionized social relationships. Our communication has changed radically.* Прислівники *strategically* та *radically* дозволяють помітно увиразнити відповідні аспекти здійсненої дії.

Висновки. Аналіз основних принципів академічного письма та мовлення, проведений у контексті технічного дискурсу дозволяє виокремити важливі положення, необхідні мовцю для опанування лексичного інструментарію Academic English. Смислові та стилістичні можливості

іменника, одного з наріжних компонентів академічного вокабуляру, дозволяють здійснювати заміщення фрагментів розмовного мовлення, виражених дієсловами, прикметниками, підрядними частинами речення. Замішуючи дієслова та дієслівні звороти, іменник надає академічного звучання та формалізує текст. При цьому важливими є властивості іменника фокусувати увагу на головному предметі повідомлення. Для поглиблення смислового контексту незамінними є формалізовані поєднання іменників з прикметниками, що відтворюють усю повноту якостей, рис та характеристик пристроїв, цифрових технологій, технічних трендів.

Використання прикметників у академічному дискурсі як самостійних компонентів повідомлення дозволяє розширити лексичний інструментарій мовця, надаючи можливості для акцентованого висловлення підсумків, оцінок, логічних суджень, результатів. Суттєву роль для удосконалення мовної компетенції відіграє техніка використання прислівників як супро-

відних компонентів прикметникових зворотів, а також як самостійних компонентів повідомлення. Можливості прислівників підкреслювати манеру здійснюваної дії, визначати ступінь її вияву та впливу, ідентифікувати аспекти якостей у словосполученнях з прикметниками стануть у нагоді мовцю, що опановує майстерність академічного письма та мовлення.

Загалом, як засвідчує проведений аналіз, найважливішими складовими лексичного інструментарію Academic English у контексті технічного дискурсу є смисловий потенціал іменників з можливостями номінації та інтерпретації, прикметників, що використовуються для означення рис і характеристик, та прислівників, які позначають манеру та ступінь прояву дії. Функціональний потенціал зазначених частин мови включає як заміщення розмовних фрагментів повідомлення, так і використання їх як самостійних компонентів із широкими можливостями чіткого акцентування, фокусування, уточнення, формалізації академічного тексту та мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. McCarthy M. *Academic Vocabulary in Use*. Cambridge, 2016. 174p.
2. French A., Norris R. *Ready for Advanced*. London: Macmillan, 2014. 278p.
3. Barrett M., Oborn E., Orlikowski W. J., Yates J. Reconfiguring Boundary Relations: Robotic Innovations in Pharmacy Work. *Organization Science*. 2011, 23(5):1448-1466. URL: <https://pubsonline.informs.org/doi/10.1287/orsc.1100.0639>
4. Curry N. 5 Facts about learner academic language to inform your teaching of Academic English. URL: <https://www.cambridge.org/elt/blog>
5. Foreign language anxiety. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org>
6. Jue K. Major Trends in Digital Magazines. December 2009. URL: <https://www.researchgate.net/>
7. Main Challenges of Academic Writing for ESL Students. ESL Expat. URL: <https://eslexpat.com/>
8. Santos D.S. The Future of Digital Magazine Publishing. URL: <https://www.researchgate.net>
9. Wolf K. English with Kirsty. Solutions for some common challenges around speaking English. URL: <https://englishwithkirsty.com/>